

názor ohľadom modifikovanej zodpovednosti mal aj Najvyšší súd ČR, keď uviedol, že zodpovednosť dediča za dlhy poručiťela a za primerané náklady spojené s jeho pohrebom je modifikovaná v prípade, keď bolo v konaní o dedičstve zistené predĺženie dedičstva a ak skončilo konanie o dedičstve schválením dohody dedičov s veriteľmi o prenechaní predĺženého dedičstva veriteľom na úhradu dlhov [§ 471 ods. 1 OZ, § 175p a § 175q ods. 1 písm. c) OSP], alebo ak bola v konaní o dedičstve nariadená likvidácia dedičstva (§ 471 ods. 2 OZ, § 175t a § 175v OSP). V týchto prípadoch dedič zodpovedá za dlhy poručiťela a za primerané náklady spojené s pohrebom - na rozdiel od postupu podľa § 470 OZ, keď zodpovedá do výšky ceny nadobudnutého dedičstva nielen zdedeným, ale aj svojím vlastným majetkom – len majetkom patriacim do dedičstva a k uspokojeniu poručiťelových veriteľov tu výlučne slúžia buď prenechané veci, práva a iné majetkové hodnoty z dedičstva (podľa dohody o prenechaní dedičstva veriteľom), alebo výťažok získaný speňažením poručiťelovho majetku (pri likvidácii dedičstva) (rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 27. júla 2010, sp. zn. 21 Cdo 220/2009).¹²¹

Otázkou modifikácie zásady zodpovednosti za dlhy do výšky ceny nadobudnutého dedičstva sa budeme zaoberať v tejto kapitole v rámci podkapitoly venovanej konvokácii podľa § 175n OSP.

4. Účastníci vo vzťahu k dlhom v konaní o dedičstve

Keďže konanie o dedičstve je konaním nesporovým, v otázke vymedzenia okruhu účastníkov, prichádzajú do úvahy len tzv. druhá a tretia definícia účastníkov. Názory, či okruh účastníkov je v dedičskom konaní charakterizovaný podľa druhej či tretej definície, sa v literatúre sčasti rôznia. Zástancovia druhej definície argumentujú, okrem iného, tým, že má logickú prednosť pred definíciou treťou. Preto tam, kde sú účastníci zákonom označení, platí podľa nich druhá definícia. Zástancovia opačného stanoviska tvrdia, že charakteristika účastníkov konania je založená na tretej definícii účastníkov (§ 94 ods. 1 OSP) a jednotlivé ustanovenia o účastníkoch sú iba rozvedením alebo presnejšie konkretizáciou osôb, o čích právach alebo povinnostiach sa v dedičskom konaní má buď vždy,

¹²¹ FIALA, R. Odpovědnost dědice za dluhy zůstavitele. In *AD NOTAM*. 2011, roč. 17, č. 1, s. 26.

alebo aspoň pri určitom zákonom ustanovenom postupe konať. Prikláňame sa k názoru, že v prípadoch, na ktoré by sa vzťahovali obidve definície nesporného konania má prednosť výslovné vymedzenie okruhu účastníkov podľa druhej definície (§ 90 druhá časť vety). Vychádzame z toho, že v jednom konaní nie je možné kombinovať obidve definície účastníkov, a preto v prípade, ak bude mať prednosť určenie okruhu účastníkov podľa druhej definície, účastníkmi tohto konania budú tí, ktorých zákon za účastníkov označí.¹²²

Podľa iného názoru dedičské konanie patrí medzi konania, v ktorých je účastníkom navrhovateľ a tí, ktorých zákon za účastníkov označuje (§ 90 OSP). To, okrem iného, znamená, že súd zisťuje, kto je účastníkom konania a akonáhle zistí, že sa konania nezúčastňuje niekto, koho zákon považuje za účastníka konania, začne s ním ako s účastníkom jednať a v opačnom prípade s osobou, ktorú zákon za účastníka nepovažuje, jednať prestane a nevzdáva o tom žiadne rozhodnutie. Ide tu o určenie, kto je na základe hmotného práva v takom postavení, že ho zákon za účastníka považuje.¹²³

4.1 Postavenie dediča ako procesného nástupcu mimo konania o dedičstve

Postaveniu dediča z hľadiska zodpovednosti dediča za dlhy poručiťela a za primerané náklady na pohreb poručiťela sme sa venovali pri otázke spornosti dlhov a zodpovednosti za ne.

Dedičia od smrti poručiťela až do prejednania dedičstva majú postavenie podielových spoluvlastníkov a až právoplatným skončením dedičského konania je vyriešená otázka, kto, resp. v akom podiele v skutočnosti dedičstvo nadobudol. Procesný inštitút prerušenia konania umožňuje preklenúť predčasnosť žaloby o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva podanej pred skončením dedičského konania po poručiťelovi. Neprerušenie konania s nevyhnutným dôsledkom zamietnutia žaloby by sa mohlo javiť ako formalistické, a teda nespravodlivé.¹²⁴

¹²² CIRÁK, J. a kol. *Dedičské právo*. Šamorín: HEURÉKA, 2009, s. 195 až 196.

¹²³ FILIPOVÁ, J. K problematice účastníků řízení při likvidaci dědictví. In *AD NOTAM*. 2009, roč. 15, č. 6, s. 207.

¹²⁴ Uznesenie NS SR z 30. augusta 2012, sp. zn. 6 Cdo 157/2012.

Radi by sme sa pozastavili pri postavení dediča v iných sporových súdnych konaniach, do ktorých vstupuje ako procesný právny nástupca poručiťela, zväčša ako žalovaného na úhradu plnenia.

Pri tejto otázke môže dôjsť k rôznym definíciám účastníctva dediča ako pasívne legitimovaného v inom sporovom konaní, odvíjajúc sa však vždy od postavenia dediča v dedičskom konaní a s ohľadom na jeho výsledky. Ak v prebiehajúcom sporovom súdnom konaní zomrie poručiťel na strane žalovaného, súd uznesením konanie preruší až do zistenia okruhu dedičov poručiťela, s ktorými bude môcť byť v konaní pokračované. Po zistení okruhu dedičov ako procesných nástupcov poručiťela súd (prejednávajúceho notára) rozhodne, že v súlade s § 107 ods. 3 OSP v konaní nastupujú na miesto pôvodného žalovaného (poručiťela) jeho dedičia ako žalovaní či žalobcovia, s ktorými sa bude v konaní pokračovať. Ďalším uznesením sporový súd konanie preruší až do právoplatného skončenia konania o dedičstve, aby sa dozvedel, kto dedičstvo nadobudol a na koho prešla zodpovednosť za dlhy poručiťela. Po tom, čo dôjde k právoplatnému skončeniu dedičstva, súd uznesením rozhodne, že podľa § 107 ods. 3 OSP naďalej v konaní pokračuje na strane žalovaného s tým dedičom, ktorý nadobudol v dedičskom konaní majetok poručiťela, pričom toto uznesenie je potrebné doručiť všetkým pôvodne (po smrti poručiťela) žalovaným, teda všetkým dedičom. Toto uznesenie súd prijíma s výhradou zmeny pomerov (*cum clausula rebus sic stantibus*), čo znamená, že súd znova rozhodne o tom, s kým bude v konaní pokračovať vždy, akonáhle po vydaní tohto uznesenia dôjde k zmene okolnosti rozhodnej pre záver o dedičskom práve.

Ak je viac dedičov a dedičstvo ohľadom spornej veci nebolo ešte vyporiadané, nemôžu sa dedičia alebo jeden z nich bez ďalšieho domáhať, že sú vlastníkami veci. Dedičia z titulu svojho dedičského nároku sú vecne legitimovaní len na podanie žaloby, že poručiťel bol v čase svojej smrti vlastníkom veci. Podmienkou toho, aby súd mohol po smrti pôvodného žalobcu pokračovať s jeho právnym nástupcom je, aby žaloba bola zmenená na primerané určenie. O tom súd v rámci opatrení urobených podľa § 104 ods. 2 OSP nového žalobcu (žalobcov) primerane poučí. Ak tak súd neurobí a naďalej koná o pôvodnej žalobe na určenie vlastníctva žalobcu, ktorý stratil spôsobilosť mať práva a povinnosti, zaťaží svoje konanie inou vadou, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.¹²⁵

¹²⁵ Uznesenie NS SR z 10. februára 2009, sp. zn. 5 Cdo 106/2008.

Ak dedič nezodpovedá za dlhy poručiťela a za primerané náklady spojené s pohrebom vôbec, pretože poručiťel zanechal majetok nepatrnej hodnoty, ktorý bol v konaní o dedičstve vydaný tomu, kto sa postaral o pohreb, nemá poručiťel procesného nástupcu, s ktorým by bolo možné v sporovom konaní mimo konania o dedičstve pokračovať. I keď predmetom takého sporového konania je dlh, ktorý, všeobecne vzaté, prechádza na dediča, povaha veci v takom prípade neumožňuje pokračovať v takom konaní, a preto súd konanie podľa § 104 ods. 1 OSP (§ 107 ods. 1 OSP) zastaví.

Ak nezanechal poručiťel majetok alebo ak zanechal majetok len nepatrnej hodnoty, nemá poručiťel právneho nástupcu, ktorý by vstúpil do jeho práv a povinností; súd preto konanie o dedičstve zastaví (§ 175h OSP) a prípadný majetok nepatrnej hodnoty vydá tomu, kto sa postaral o pohreb, ktorý tento majetok nadobudne nie z titulu dedenia, ale rozhodnutím súdu (§ 132 OZ). Z právoplatného uznesenia o zastavení konania o dedičstve vydaného podľa § 175h OSP súd vychádza v inom konaní len vtedy, ak nebude zistené, že poručiťel v skutočnosti zanechal majetok vyššej ako nepatrnej hodnoty; v takom prípade nemôže byť konanie zastavené podľa § 107 ods. 1 OSP z dôvodu, že zomrelý účastník nemá žiadneho právneho nástupcu.¹²⁶

V prípade, že dedič zodpovedá za dlhy poručiťela a za primerané náklady spojené s pohrebom len obmedzene, lebo poručiťel síce zanechal majetok, ale pasíva dedičstva presahujú cenu nadobudnutého dedičstva, je nepochybné, že niektoré pohľadávky poručiťelových veriteľov ostanú neuhradené. V rozsahu neuspokojenej časti pohľadávky nemá poručiťel procesného nástupcu, povaha veci neumožňuje pokračovať v konaní o celej pohľadávke, a preto súd podľa § 107 ods. 1 OSP zastaví konanie v takom rozsahu, v akom dedič za dlhy nezodpovedá. **Poručiťel má teda procesného a právneho nástupcu len v takom rozsahu, v akom dedič zodpovedá za jeho dlh a v rozsahu neuspokojenej časti pohľadávky nemá poručiťel procesného nástupcu.** Obmedzenie zodpovednosti dediča za dlhy poručiťela a za primerané náklady spojené s pohrebom treba procesne vyjadriť, nie však zamietnutím či odmietnutím žaloby sčasti, ale zastavením konania v rozsahu tej časti veriteľovej pohľadávky, za ktorú dedič s ohľadom na cenu nadobudnutého dedičstva nezodpovedá a že mieru zodpovednosti dediča za dlhy poručiťela a za primerané náklady spojené s pohrebom

¹²⁶ Rozsudok NS ČR zo 14. októbra 2004, sp. zn. 21 Cdo 857/2004.

treba skúmať už v súvislosti s rozhodovaním o tom, či a s kým bude v konaní pokračovať podľa § 107 OSP a nie až pri rozhodovaní vo veci samej.

S ohľadom na skôr uvedené pri výklade § 471 ods. 2 OZ dedič nebude mať postavenie procesného nástupcu svojho predchodcu (poručiťela) ani vtedy, ak dedič, ktorý nadobudol všetok majetok poručiťela sám, a preto aj zodpovedá za dlhy poručiťela do výšky jeho ceny, uhradil iné pohľadávky voči poručiťelovi, ktoré mali podľa hľadísk uvedených v § 175v ods. 2 a ods. 3 OSP prednosť pred vymáhanou pohľadávkou veriteľa ako žalobcu, čo z hmotnoprávneho hľadiska vedie oprávnene k záveru, že dedič ako žalovaný za dlh voči veriteľovi ako žalobcovi nezodpovedá. Veritelia poručiťela pritom nie sú, s výnimkou prípadu, ak by bola v dohode o vyporiadaní dedičstva tiež vyporiadavaná pohľadávka veriteľa a ak by bol vyžadovaný súhlas veriteľa s touto dohodou, viazaní výrokmi uznesení o dedičstve, ako aj iných uznesení vydaných v konaní o dedičstve o tom, aký majetok patrí do dedičstva, aká je cena tohto majetku alebo aké dlhy poručiťel zanechal. Z výsledkov dedičského konania vychádza súd v inom sporovom konaní pri zodpovednosti dedičov za poručiťelove dlhy len vtedy, ak nebude účastníkmi tvrdené a preukázané niečo iné (rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 27. júla 2010, sp. zn. 21 Cdo 220/2009).¹²⁷

4.2 Postavenie veriteľa v konaní o dedičstve, veriteľ ako účastník v konaní o dedičstve

Účastníkom konania ďalej môže byť podľa § 175b OSP veriteľ (veritelia) poručiťela. Postavenie účastníka na určitý úsek konania budú mať veritelia poručiťela vtedy, ak sa prejednáva (vyporiadava) ich pohľadávka, ale tiež vtedy, ak súd schváli dohodu o prenechaní predĺženého dedičstva na úhradu dlhov poručiťela, ako aj pri likvidácii dedičstva. Zákon v týchto prípadoch povoláva poručiťelovo veriteľa za účastníka konania, pretože výsledok konania môže mať vplyv na jeho právo. Jeho účasť má zabezpečiť, aby mohol v konaní vykonávať vo veci svojej pohľadávky procesné práva a povinnosti a aby konečné rozhodnutie v konaní zodpovedalo hmotnému právu aj čo sa týka jeho pohľadávky voči veriteľovi. V prípadoch, keď sa veriteľovi poručiťela nepriznalo postavenie účastníka

¹²⁷ FIALA, R. Odpovednosť dediča za dlhy zústaviteľa. In *AD NOTAM*. 2011, roč. 17, č. 1, s. 26 až 28.

dedičského konania, v ktorom sa prerokúvali jeho pohľadávky, má možnosť uplatniť svoje právo žalobou na súde.¹²⁸

Úkonom toho, kto sa na súd alebo súdneho komisára obracia s požiadavkou, aby v konaní o dedičstve bola zohľadnená jeho pohľadávka z právneho vzťahu, v ktorom mal postavenie veriteľa a poručiťel postavenie dlžníka (tzv. „prihlásenie“ pohľadávky), sa s konečnou platnosťou nezakladá jeho procesný status účastníka konania ani mu nevzniká nárok na to, aby v tomto konaní bolo rozhodnuté o existencii a výške jeho pohľadávky, prípadne aby prihlásená pohľadávka bol zaradená do pasív dedičstva a aby dedičom bola uložená povinnosť uhradiť veriteľovi poručiťelov dlh. Do pasív dedičstva sa určitý dlh zaraďuje iba vtedy, keď dedičia tento dlh nespochybňujú a nie je medzi nimi sporné, že poručiťel tento dlh mal. O tom, či poručiťelov veriteľ je (nie je) účastníkom konania o dedičstve, súd nevydáva osobitné rozhodnutie. Záver súdu, že poručiťelovho veriteľa považuje za účastníka konania o dedičstve, sa prejavuje iba v tom, že súd s ním koná ako s účastníkom konania; podobne záver súdu o tom, že poručiťelovho veriteľa nepovažuje (alebo už nepovažuje) za účastníka konania o dedičstve, sa prejavuje iba v tom, že s ním nekoná (alebo už nekoná) ako s účastníkom konania. Ten, kto sa domnieva, že v konaní o dedičstve ho súd prvého stupňa v rozpore s § 175b druhá veta OSP nepovažoval za účastníka konania, môže svoju nespokojnosť s postupom súdu podľa tohto ustanovenia vyjadriť v odvolaní proti rozhodnutiu o dedičstve. Ak dovolanie podá, odvolací súd preskúma správnosť postupu súdu prvého stupňa v rámci posúdenia, či poručiťelov veriteľ je, alebo nie je ako účastník konania osobou, ktorá je oprávnená podať proti prvostupňovému rozhodnutiu odvolanie.¹²⁹

Poručiťelov veriteľ je teda účastníkom konania o dedičstve vtedy, ak má voči poručiťelovi pohľadávku, ktorá existovala alebo ktorej právny základ existoval v čase smrti poručiťela a súčasne je splnená jedna z podmienok podľa § 175b OSP, teda ak v konaní ide o uzatvorenie dohody o prenechaní predĺženého dedičstva na úhradu dlhov veriteľom, alebo ak sa vyporiadava pohľadávka veriteľa, teda ak uzatvorí dedičia dohodu o vyporiadaní dedičstva po poručiťelovi, podľa ktorej majú zodpovedať inak, ako to vyplýva z § 470 ods. 2 OZ alebo ak ide o likvidáciu dedičstva. Za rovnakých okolností sú účastníkmi konania aj osoby, ktoré sa síce účasti v konaní o dedičstve nedomáhajú, ale v konaní vyšli

¹²⁸ CIRÁK, J. a kol. *Dedičské právo*. Šamorín : HEURÉKA, 2009, s. 198.

¹²⁹ Uznesenie NS SR z 25. júla 2013, sp. zn. 3 Cdo 57/2012.

najavo skutočnosti nasvedčujúce tomu, že poručiťel zanechal dlhy a že tieto osoby môžu byť poručiťelovými veriteľmi. Súd s uvedenými osobami prestane jednať ako s účastníkmi v konaní až po tom, čo bude zistené, že pohľadávku voči poručiťelovi nemajú. O tom, či poručiťelov veriteľ je účastníkom dedičského konania, súd nevydáva zvláštne rozhodnutie a jeho záver sa prejaví len v tom, že s nimi prestane jednať, o čom by ich mal upovedomiť. Veriteľovi ostáva v prípade nesúhlasu možnosť namietat nesprávnosť postupu súdu v odvolaní proti uzneseniu, pričom ako prvotnú otázku bude riešiť, či veriteľ je oprávnenou osobou na podanie odvolania, na základe čoho buď odvolanie odmietne (ak sa stotožní s názorom prvostupňového súdu), alebo uznesenie zruší a vec vráti súdu na ďalšie konanie. Poručiťelovho veriteľa, ktorý je účastníkom konania o dedičstve, nemožno pribrať do konania ako účastníka postupom podľa § 94 ods. 2 OSP, teda na základe 3. definície účastníka v konaniach, v ktorých sú účastníkmi okrem navrhovateľa tí, o právach a povinnostiach ktorých sa má konať, lebo konanie o dedičstve takým konaním nie je a uplatňuje sa v ňom 2. definícia účastníka podľa § 90 OSP a takémuto uzneseniu nemožno priznať právne účinky.¹³⁰

Vyvsťava otázka, kedy sa hmotnoprávne postavenie veriteľov odrazí v tom, že sa stanú účastníkmi konania, alebo od kedy môže mať výsledok konania o dedičstve vplyv na ich právne postavenie. Vzhľadom na to, že podľa zmyslu Občianskeho súdneho poriadku majú byť účastníkmi konania tí, ktorí sa práve prostredníctvom daného konania snažia hájiť svoje práva, sa prikláňame k názoru, že by určenie počiatku ich účastníctva nemalo byť, ak nie je jednoznačne zákonom ustanovené, vykladané v ich neprospech, ale naopak v ich prospech. Postup súdneho komisára by preto mal smerovať k tomu, aby účastník konania mohol uplatniť v konaní svoje práva a takú možnosť má práve vtedy, keď sa o nich dozvie.¹³¹ Začiatok účastníctva veriteľa v dedičskom konaní závisí od toho, kedy sa súd, súdny komisár dozvie o skutočnostiach, ktoré nasvedčujú tomu (z ktorých môže vyplývať), že poručiťel zanechal dlh a kto je jeho veriteľom, neopomenúc povinnosť súdu a súdneho komisára vyplývajúcu z už spomenutej, vyšetrovacej zásady a zásady *ex offio*, vykonať aj iné ako dedičmi navrhované dôkazy aj pri zisťovaní poručiťelových dlhov. Z uvedeného možno konštatovať, že osoba, ktorá o sebe tvrdí v konaní o dedičstve, že je

¹³⁰ Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z 26. októbra 1999, sp. zn. 21 Cdo 2423/98.

¹³¹ FILIPOVÁ, J. K problematice účastníků řízení při likvidaci dědictví. In *AD NOTAM*. 2009, roč. 15, č. 6, s. 207.

poručiťelovým veriteľom, je účastníkom konania o dedičstve, samozrejme, za splnenia ostatných podmienok uvedených v § 175b OSP. Na druhej strane, ak v konaní o dedičstve vyjdú najavo skutočnosti, ktoré nasvedčujú tomu, že poručiťel zanechal dlh a kto je veriteľ, je súdny komisár povinný už od tohto okamihu jednať s možným poručiťelovým veriteľom ako s účastníkom konania o dedičstve, a to aj vtedy, ak sa poručiťelov veriteľ výslovne účasti v konaní o dedičstve nedomáha a jeho pohľadávka nebola dosiaľ preukázaná. Tieto osoby stratia postavenie účastníkov v konaní o dedičstve, ak sa preukáže, že v skutočnosti žiadnu pohľadávku voči poručiťelovi nemajú.¹³²

Poručiťelov veriteľ, resp. osoba, ktorá o sebe tvrdí, že je poručiťelovým veriteľom, je teda **účastníkom len určitej časti dedičského konania** a jeho účasť na konaní sa obmedzuje len na určité úkony. Ide o tieto prípady:

- V prípade, ak v konaní je preukázaný dlh a následne sa vydáva nepatrný majetok osobe, ktorá sa postarala o pohreb poručiťela podľa § 175h ods. 2 OSP, pričom táto osoba je účastníkom konania a veriteľom, ale **nie je účastníkom** konania o dedičstve.
- V prípade, ak v konaní je preukázaný dlh, no dedičstvo nie je predĺžené a na dedičov prechádza zodpovednosť za náklady poručiťelovho pohrebu a za dlhy poručiťela do výšky ceny nadobudnutého dedičstva podľa § 470 OZ, pričom veriteľ **nie je účastníkom** konania o dedičstve. Ide najčastejšie o vyporiadanie sa s dlhmi, vo všeobecnom zmysle, že sa v osvedčení o dedičstve alebo uznesení súdu konštatuje, že dedičia zodpovedajú za dlhy poručiťela (aj bez ohľadu na to, či sú konkrétne uvedené alebo nie) podľa hmotnoprávnej zodpovednosti.
- V prípade, ak veriteľ uzatvára s dedičmi dohodu o prenechaní predĺženého dedičstva veriteľom na úhradu dlhov, **veriteľ je účastníkom** konania o dedičstve. Pokiaľ ide o okamih vzniku účasti, veriteľ sa stáva účastníkom konania akonáhle je zrejmé, že sa v konaní bude postupovať tak, že bude navrhované uzavrieť dohodu o prenechaní predĺženého dedičstva veriteľom v zmysle § 175p OSP s tým, že pokiaľ k nej nedôjde, bude nariadená likvidácia dedičstva. To platí prinajmenšom pre tých veriteľov, s ktorými by mala byť táto dohoda uzatvorená, lebo práve ich pohľadávky by mohli byť pri rozdelení výtazku dosiahnutého speňažením majetku poručiťela uspokojené v súlade s pravidlami danými v § 175v ods. 2 a 3 OSP. Už v okamihu,

¹³² Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z 26. októbra 1999, sp. zn. 21 Cdo 2423/98.

keď je veriteľom navrhované uzatvoriť dohodu o prenechaní predĺženého dedičstva, sa k nim musí pristupovať ako k účastníkom konania so všetkými právami s tým spojenými, pretože sa majú rozhodnúť, či dohodu uzatvoria a majú o tom s dedičmi alebo štátom jednať. Ak nedôjde k uzatvoreniu dohody podľa § 175p OSP, nemalo by to znamenať to, že účastníkom konania je ďalej len ten veriteľ, ktorý navrhol likvidáciu dedičstva a ostatní veritelia nimi prestanú byť, aby sa nimi potom mohli stať znova po právoplatnom nariadení likvidácie¹³³ [bližšie pozri v tretej kapitole v podkapitole 3.4 s názvom „Dohoda dedičov (dediča, prípadne štátu) s veriteľmi alebo veriteľom o prenechaní predĺženého dedičstva na úhradu dlhov veriteľov podľa § 471 ods. 1 OZ a postupom podľa § 175p OSP“].

- V prípade, ak súd nariadi likvidáciu predĺženého dedičstva, **veriteľ je účastníkom konania** (bližšie pozri v druhej podkapitole s názvom „Postavenie veriteľa a štátu v likvidácii dedičstva“).
- V prípade, ak sa vyporiadava pohľadávka veriteľa podľa výslovného zákonného znenia § 175b OSP, keď **veriteľ je účastníkom konania** o dedičstve. Ide o situácie, keď nemusí ísť o predĺžené dedičstvo a dedičia sa navzájom medzi sebou dohodnú, že budú niesť zodpovednosť za dlhy poručiťela inak, ako to zakotvuje § 470 ods. 2 OZ, teda inak ako podľa hodnoty ich dedičských podielov, ktoré nadobudli. V každom prípade, k tejto dohode musia pristúpiť veritelia, ktorých dlhy sú zaradené do pasív dedičstva a títo dohodu o vyporiadaní dedičstva aj dlhov podpísali. Ak by neboli veritelia tejto dohody, ktorou sa modifikuje zákonom zakotvená zodpovednosť dedičov za dlhy poručiťela, zúčastnení, dohoda by nebola platná a zodpovednosť dedičov by vychádzala zo všeobecnej zodpovednosti dedičov za dlhy poručiťela.¹³⁴ K vyporiadaniu pohľadávky poručiťelovho veriteľa odchyľne od § 470 ods. 2 OZ môže dôjsť v konaní o dedičstve iba vtedy, ak dedičstvo nadobúda viac dedičov (§ 471 ods. 1 OZ). V týchto prípadoch je veriteľ poručiťela účastníkom konania o dedičstve.¹³⁵

¹³³ FILIPOVÁ, J. K problematice účastníků řízení při likvidaci dědictví. In *AD NOTAM*. 2009, roč. 15, č. 6, s. 207 až 208.

¹³⁴ BREZNOŠČÁKOVÁ, M. Dlhy v dedičskom konaní a predĺžené dedičstvo. In *ARS NOTARIA*. 2011, č. 1, s. 16.

¹³⁵ Rozsudok NS SSR z 22. decembra 1971, sp. zn. 1 Cz 128/71, R 63/1972.

Odpoveď na otázku, či je takáto dohoda možná aj pri predĺženom dedičstve je odpoveďou na otázku, či je možné vyporiadať sa s predĺženým dedičstvom aj dohodou medzi dedičmi a veriteľmi inak, ako postupom podľa § 175p OSP alebo likvidáciou. Kladná odpoveď na túto otázku by v zásade znamenala aj pripustenie azda kontroverznej úvahy, či je možné nadobudnúť aj predĺžené dedičstvo dedičmi. Hoci zo žiadneho znenia Občianskeho zákonníka ani Občianskeho súdneho poriadku táto možnosť pre dedičov výslovne nevyplýva a súčasná legislatíva, judikatúra (I. ÚS 227/96), ako aj mnohé pramene práva¹³⁶ ju nepripúšťajú, podľa názoru niektorých (českých) odborníkov súdnej praxe, tam, kde dedičia prejavili vôľu nadobudnúť aj predĺžené dedičstvo a kde preto nesúhlasia s postupom podľa § 175p OSP, by bol veriteľ účastníkom len vtedy, ak by sa vyporiadavala jeho pohľadávka inak, ako by zodpovedalo § 470 OZ. Pokiaľ veriteľ s takou dohodou súhlasí, súdny komisár dohodu o vyporiadaní predĺženého dedičstva schváli a likvidácia dedičstva tým neprichádza do úvahy. Ak veriteľ s takou dohodou vyjadří nesúhlas, musí súdny komisár rozhodnúť, že takúto dohodu neschvaľuje. Účast veriteľov v takom prípade je obmedzená len na súhlas s odchýlnym vyporiadaním jeho pohľadávky. Ak dôjde pre nesúhlas veriteľa k uzatvoreniu inej dohody o vyporiadaní dedičstva, ktorá neodporuje § 470 OZ, prípadne k potvrdeniu nadobudnutia dedičstva podľa dedičských podielov, nemôže veriteľ, ktorý už v tejto fáze účastníkom konania nie je, úspešne navrhnúť likvidáciu dedičstva. To isté platí, ak je len jeden dedič, ktorý má o predĺžené dedičstvo záujem, alebo má o predĺžené dedičstvo záujem štát, ktorému má pripadnúť podľa § 462 OZ. Veriteľ by však mohol uspieť s návrhom na likvidáciu dedičstva, keby po zmarení dohody o vyporiadaní dedičstva nasledoval neúspešný postup podľa § 175p OSP.¹³⁷ Z toho, čo bolo povedané možno pripustiť, že predĺžené dedičstvo možno vyporiadať medzi dedičmi a veriteľmi aj inou dohodou, ako je dohoda podľa § 175p OSP.

Zmyslom účasti veriteľa vo všetkých skôr uvedených podobách vyporiadania sa s dlhmi poručiťela a fázach na dedičskom konaní je teda obhajovať bezprostredne svoje záujmy vyplývajúce z existencie pohľadávky. Veriteľ preto nemá právo zasahovať, ako už bolo skôr spomenuté, napríklad do výšky ceny, pokiaľ ide o určenie VCM, výšky dlhov a ČHD. Z tohto dôvodu veriteľ nemôže podať odvolanie proti uzneseniu o určení VCM, výšky dlhov a ČHD, keďže

¹³⁶ DAVID, L. a kol. *Občianský soudní řád. Komentář*. I. díl. § 1 až § 200za. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009, s. 903.

¹³⁷ MUZIKÁŘ, L. Likvidace. In *AD NOTAM*. 2010, roč. 16, č. 4, s. 11.

v tomto úseku konania nie je účastníkom konania, hoci stanovenie VCM môže mať rozhodujúci vplyv na vymožitelnosť pohľadávky veriteľa v dedičskom konaní.

Zákon preto nebráni tomu, aby veriteľ uplatnil svoju pohľadávku na súde žalobou proti dedičom aj samostatne. Právoplatné rozhodnutie v konaní o dedičstve je záväzné pre všetkých účastníkov konania o dedičstve. Pre štátne orgány je však záväzné len v otázke, ako ním bol vyriešený vzťah medzi účastníkmi konania o dedičstve navzájom a nie vtedy, ak ide o ich vzťah k osobám, ktoré neboli účastníkmi dedičského konania, teda najmä veriteľom. Civilný súd nie je v takomto prípade viazaný rozhodnutím o dedičstve, môže sa pri posudzovaní zodpovednosti dedičov odchýliť od ceny ustanovenej v dedičskom konaní, ako aj od posúdenia pravosti a výšky pohľadávky veriteľa.¹³⁸

4.3 Postavenie štátu v konaní o dedičstve a zodpovednosť štátu za dlhy poručiťela

Podľa § 472 ods. 1 OZ štát, ktorému pripadlo dedičstvo v prípade odúmrti, nesie zodpovednosť za poručiťelove dlhy a za primerané náklady jeho pohrebu rovnako ako dedič.¹³⁹ Dokonca nová právna úprava vyplývajúca zo zákona NR SR č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov¹⁴⁰ zakotvuje

¹³⁸ BREZNOŠČÁKOVÁ, M. Dlhy v dedičskom konaní a predlžené dedičstvo. In *ARS NOTARIA*. 2011, č. 1, s. 17.

¹³⁹ BREZNOŠČÁKOVÁ, M. Dlhy v dedičskom konaní a predlžené dedičstvo. In *ARS NOTARIA*. 2011, č. 3, s. 5.

¹⁴⁰ Podľa § 5 ods. 5 zákon NR SR č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení novely účinnej od 1. novembra 2014: Za štát ako účastníka konania o dedičstve, ktoré pripadlo štátu z dôvodu, že ho nenadobudol žiadny dedič, koná tzv. dočasný správca, ktorým je obvodný úrad v sídle kraja, v ktorého územnom obvode sa taký majetok štátu nachádza (§ 5 ods. 1) a ktorý aj spravuje tento pripadnutý (ako aj zdedený, darovaný, ...) majetok. Správu majetku, ktorý štát získal ako odúmrtý po poručiťelovi, ktorý má spravovať správca podľa osobitného predpisu, dočasný správca bez zbytočného odkladu odovzdá správcovi podľa osobitného predpisu. Správcovia zodpovedajú za poručiťelove dlhy a za primerané náklady spojené s pohrebom, ktoré na štát prešli poručiťelovou smrťou, podľa pomeru toho, čo z dedičstva nadobudli, k celému dedičstvu. Samozrejme, takto koncipovaná všeobecná zodpovednosť je na mieste v prípade nepredlženého dedičstva. Právna úprava § 5 ods. 5 je subsidiárnou k právnej úprave Občianskeho zákonníka, a preto platí, že dočasný správca je oprávnený navrhnúť likvidáciu dedičstva v súlade s § 472 ods. 2 OZ, ak dočasný správca nemôže uhradiť peňažný dlh poručiťela celkom alebo sčasti peniazmi z dedičstva a veriteľ odmietne prijatie vecí z dedičstva.